

STUDÁNKA

ZPRAVODAJ OBCÍ MALÉ SVATOŇOVICE, PETROVICE, STRÁŽKOVICE, ODOLOV Ročník XI Duben 2003

2

O velikonočním čarování

To tedy je pravda: Velikonoce bývaly stejně bohatě vyšívány lidovými zvyky a pověrami jako Vánoce; bývaly to svátky stejně čaromocné a pohanské jako zimní slunovrat. Ale je tu jeden veliký rozdíl: tajemství Vánoc je do velké míry věštecké, kdežto tajemství Velkonoc je spíš jenom čarodějné. Na Velikonoce se nelije olovo, nerozkrajují se jablka, neotvírají se ořechy, nerozsvěcují se svíčky a nezírá se do hlubiny vodní, aby se zjevila budoucnost. O Velikonocích neštěká pes, aby dal znamení, z které strany přijde ženich. Tato všechna proroctví náleží Vánocům. O Velikonocích se čaruje, abychom byli zdraví, aby byla dobrá úroda a kdesi cosi. O Velikonocích se neklade tajemné náhodě otázka, co bude, nýbrž hledí se na tu budoucnost vykonávat čarovný vliv. Umyj se, děvče, v potoce za úsvitu, a budeš po celý rok zdrávo. Udělej to a to, splň ten nebo onen magický předpis, a všechno bude v pořádku; tvá budoucnost je v tvých rukou. Není o Vánocích v tvé moci, co se ti uleje z olava; nemáš vlivu na to, jsou-li v rozpúleném jablku seřaděna jádra v kříž nebo v hvězdu; nemůžeš způsobit, aby tvá svíčka nezhasla první ze všech. Ale na Velikonoce jsi už tak trochu pánem svého osudu: učiniš-li to a to, budeš živ a zdráv jako ryba. Tak běž a udělej to.

V tom to asi je: že o Vánocích vládne noc a

o Velikonocích už boží činný den. Na Vánoce příroda spí, nedá se nic dělat; člověk spjatý s přírodou čeká s rukama v klíně, až přejde zima. Nemůže ničím zasáhnout do běhu věcí; jde jen o to přežít nějak tu zimu. A tu na člověka, jenž sní a čeká, přichází nálada věštění. Nedá-li se nic dělat, chce se mu aspoň předvídat. Člověk s pluhem v ruce se už tak bezmocně neptá, jaká bude úroda, protože do jisté míry ji sám už dělá; ještě mohou přijít kroupy nebo sucho, ale člověk aspoň udělá své, aby mu na jeho poli urostlo. Čaruje, aby mu zlé moci nepoškodily jeho dílo a jeho zdraví; proto světlí hromničky proti bouři a kočičky proti zlé nemoci. Nevěští, ale napomáhá dobrému osudu. Za zimního slunovratu sedí v polotmě a touží po věštbách a znameních; zjev se mi, co se mnou a s námi bude, neboť není nijak v mé moci, abych to přivodil sám. Za jarního rovnodenní má už co dělat; chválabohu, už je zase tak trochu strůjcem a dělníkem svého osudu. A kolem něho se všechno hýbe, příroda se dává na svůj veliký postup; to už není to zimní utkvění a ustrnutí. A proto i to jarní čarování je docela jiné než zimní: už ne ta metafyzická bezmoc a bezradnost, která se jenom ptá osudu, co s námi bude, ale aspoň nějaké konání, aspoň trochu úsilí mít činný vliv na své štěstí.

A já myslím, že my všichni už můžeme mít dost toho zimního věštění. Celá Evropa se na to dala; pořád jen ta úzkostná otázka, co bude a jak to dopadne. Snad už by bylo na čase dát se všude do jarního čarování a dělat něco, aby to s námi dobře dopadlo. Když uděláme to a to, když splníme ty a ony náležitosti; budeme živi a zdraví. A v tomhle čarování může pomáhat každý; kdo něco dělá, nemá už kdy ptát se bezradně osudu, co nás čeká. Jenom si nemyslete, že nemůžeme mít třeba jen maličký vliv na to, co bude; i ten nejmenší vliv je lepší než pouhé věštění. To je celé tajemství jarního čarování: že je aspoň v naší moci, co se bude dít.

Karel Čapek: Kalendář /1935

